

Divdesmit trešā Starptautiskā lingvistikas olimpiāde

Bukareste (Rumānija), 2026. g. 26. jūlijā – 2. augustā

Individuālo sacensību uzdevumi

Risinājuma pieraksta noteikumi

Nepārrakstiet uzdevumus! Katra uzdevuma risinājumu pierakstiet uz atsevišķas(-ām) lapas(-ām)! Uz katras lapas norādiet attiecīgā uzdevuma numuru, Jūsu vietas numuru un Jūsu uzvārdu! Pretējā gadījumā Jūsu darbs var tikt pazaudēts.

Ja nav norādīts citādi, aprakstiet Jūsu uzdevuma materiālā atrastās likumsakarības. Pretējā gadījumā Jūsu risinājums tiks novērtēts ar zemāku punktu skaitu.

1. uzdevums (20 punkti). Doti vārdi centrāljpiku valodā, kopā ar to fonētiskajām transkripcijām un tulkojumiem. Visas formas lieto Nortona liča (NL) dialektā:

qasgulek	['qaz.ɣu.ʒəkʰ]	svītrainais ronis
nanevpak	[na.'nəf.pakʰ]	liels ezers
tep'liuq	['təp.ʒi.uqʰ]	viņš gatavo raudzētas zivju galvas
nav'pagtuq	['nav.pax.tuqʰ]	tas tiešām salūza
qamiq'vak	[qa.'miq.vakʰ]	noteikta nakststauriņa suga
nat'rarkaq	['nat.xaɣ.kaqʰ]	materiāls ādas zābaku zolēm
calugun	[ca.'ʒu.ɣun]	ādas skrāpis
kaal'taaq	[ka.'aɬ.ta.aqʰ]	spēļu kārts
ullelluku	[u.'ɬəɬ.ɬu.ku]	izgriežot uz otru pusi
ilquineq	['iɬ.qu.'i.nəqʰ]	galvaskauss
kaltuuvvilaq	['kaɬ.tu.'u.fi.ʒaqʰ]	kartupelis
kayangurngalnguq	[ka.'ja:.ɣuɤ.'ɲaɬ.ɲuqʰ]	ovāls priekšmets
assikekeka	[a.'si:.kə.'kək.ka]	viņš man patīk
paluteqerru	[pa.'ʒu:.tə.'qəɣ.ɣu]	lūdzu, aizver to
iggiggiayuli	[i.'xi:.xi.'a:.ju.ʒi]	Virdžīnijas pūce
ilalkumalria	[i.'ʒaɬ.ku.'maɬ.ɣi.a]	upuris
aepailgaku	[a.'pəp.pa.'iɬ.ɣa.ku]	pirms vaicāt viņam
yuarutlertangqertuq	[ju.'a:.ɤutʰ.'ɬəɣ.taŋ.'qəɣ.tuqʰ]	ir veca dziesma
tutgarllugaq	['tutʰ.xaɣ.ɬu:.ɣaqʰ]	mazbērns
cuukvagtalek	[cu.'ukʰ.fax.'ta:.ʒəkʰ]	vieta ar daudzām līdakām
cangatenrituten	[ca.'ɲa:.tən.'ɣi:.tu.tən]	tev nekas nekaiš
cungagcessvakartat	[cu.'ɲax.cəs.'fa:.kaɣ.tatʰ]	cik zaļi tie ir!

No iepriekšminētajām formām tikai pēdējās četras izrunā citādi otrā šīs valodas dialektā, vispārējā centrālĵupiku (VCJ). Zemāk ir dotas šo formu fonētiskās transkripcijas VCJ dialektā:

tutgarllugaq	[ˈtutʰ.ˈxax.ɬu.ɣaqʰ]	mazbērns
cuukvagtalek	[cu.ˈukʰ.ˈfax.ta.ɰəkʰ]	vieta ar daudzām līdakām
cangatenrituten	[ca.ˈŋaː.ˈtən.ɰi.ˈtuː.tən]	tev nekas nekaiš
cungagcessvakartat	[cu.ˈŋax.ˈcəs.fa.ˈkax.tatʰ]	cik zaļi tie ir!

(a) Pierakstiet centrālĵupiku valodā:

1.	[ˈməɬ.qu.ˈɰəɰ.ɰi.ˈuɣ.ta]	dabas aizsardzības inspektors
2.	[qa.ˈjaː.pix.ˈkaː.ni]	viņa paša nākotnes autentiskais kajaks
3.	[ta.ˈɬiː.xaqʰ]	kajakā lietojamais āķis
4.	[ˈkəx.sa.ˈiɬ.ku.taɰʰ]	uzpurnis sunim
5.	[ˈcup.ɣa.ˈɬax.tuɰʰ]	viņš pēkšņi sailgojās pēc mājām

Formām, kuras ir derīgas tikai vienā no diviem dialektiem (NL vai VCJ), norādiet, kurš dialekts ir pārstāvēts!

(b) Ierakstiet zemāk doto formu fonētiskās transkripcijas:

6.	aartartuq	viņš mēdz būt piesardzīgs
7.	akekatakī	au!
8.	negavgun	sakne, ko lieto kā vannas sūkli
9.	atasuak	vasaras bikses
10.	ner'ciquq	viņš ēdīs
11.	alikenritaqa	es nebaidos no tā
12.	neqlinrrarmek	no tikko sagrieztas zivs

Tur, kur izruna atšķiras starp dialektiem, uzrakstiet abas transkripcijas, katrai norādot dialektu!

△ Centrālĵupiku valoda pieder eskimosu—aleutu valodu saimei. Tajā runā ap 10 000 cilvēku Alaskas Dienvidrietumos, ASV.

Rakstzīme [ː] apzīmē patskaņa garumu. Rakstzīme [.] atdala zilbes. Rakstzīme [ʰ] atrodas pirms uzsvērtās(ām) zilbes(ēm).

[h] apzīmē iepriekšējā līdzskaņa aspirāciju (izrunu ar pastiprinātu izelpu).

[ə] = a vārdā *nesaprot*.

[c] ≈ č.

[j] = latviešu j.

[ɬ] = s, bet ar mēles pozīciju kā l; [ɰ] = [ɬ], bet ar balss saišu vibrāciju.

[ŋ] = n vārdā *mango*.

[q] = k vārdā *kārba*, bet dziļāk mutē.

[x] ≈ latviešu h, bet dziļāk mutē; [ɣ] = [x], bet ar balss saišu vibrāciju.

[χ] = [x], bet dziļāk mutē; [ʁ] = [χ], bet ar balss saišu vibrāciju.

—Lai Otsuka (konsultante: Sellija Semsona)

2. uzdevums (20 punkti). Doti daži vārdi un vārdkopas jeli-dnje valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā jauktā secībā:

1. kpêdê	A. <i>melns</i>
2. kpêdêkpêdê	B. <i>ļoti balts</i>
3. kpaapî ntóó	C. <i>rieksts, kas kļūst melns pēc cepšanas</i>
4. kpaapî tp:oo	D. <i>mazs kuģis</i>
5. nkéli tp:oo	E. <i>kokam ir sarkanas lapas</i>
6. tpile kpaapîkpaapî	F. <i>balta lieta</i>
7. yi yââ taataa	G. <i>baltā kakadu mazulis</i>

Zemāk doti vēl daži vārdi un vārdkopas jeli-dnje valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā jauktā secībā:

8. chêêpî mbwii miyó	H. <i>bite</i>
9. kinikini	I. <i>dzelzs gabali</i>
10. límî k:ii	J. <i>eiropietis, ārzemnieks</i>
11. mty:aamty:aa	K. <i>taukains</i>
12. mty:aa wee	L. <i>kukainis</i>
13. nkéli chêêpî pââ	M. <i>divi gari un tievi akmeņi</i>
14. nkéli pi	N. <i>ātri („kā zibens”)</i>
15. tpile wee	O. <i>žagars</i>
16. yi mbwii	P. <i>salds</i>

Visbeidzot, doti vēl daži vārdi un vārdkopas jeli-dnje valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā jauktā secībā:

17. kémi nt:uu	Q. <i>alkoholisks dzēriens</i>
18. k:ii miyó	R. <i>liķis</i>
19. nkéli mbwaa	S. <i>acs ābols</i>
20. ngwolo nt:uu	T. <i>zaļa čūska</i>
21. mbwaa	U. <i>zarnu tārps</i>
22. mwi pê	V. <i>garš un tievs cilvēks</i>
23. tpile pê k:ii kîgha nt:uu k:ii	W. <i>koku stumbri</i>
24. pi mbwii	X. <i>divi banānaugi</i>
25. pi ntóó	Y. <i>(negatavs) mango</i>
26. tpile pê yi kuu yââ k:ii	Z. <i>ūdens</i>
27. yi pââ	AA. <i>dzeltena čūska</i>

(a) Noskaidrojiet pareizās atbilstības!

(b) Pārtulkojiet latviešu valodā:

28. k:ii (šim vārdam ir divas nozīmes; norādiet abas)

29. kpaapî 30. kîgha 31. mty:aa 32. nkéli dnye 33. ngwolo 34. kémi kîgha nt:uu

(c) Pārtulkkojiet jeli-dnje valodā:

BB. (viņa) dēls

EE. svaigs, jēls

HH. Roselas sala

CC. zaļš

FF. (negatavs) auglis

DD. tauki

GG. melns cilvēks

(d) Savietojiet sekojošos vārdus jeli-dnje valodā ar attēliem zemāk, zinot, ka $nté \approx k:ii!$

35. kpaapî tp:oo kpaapî tp:oo

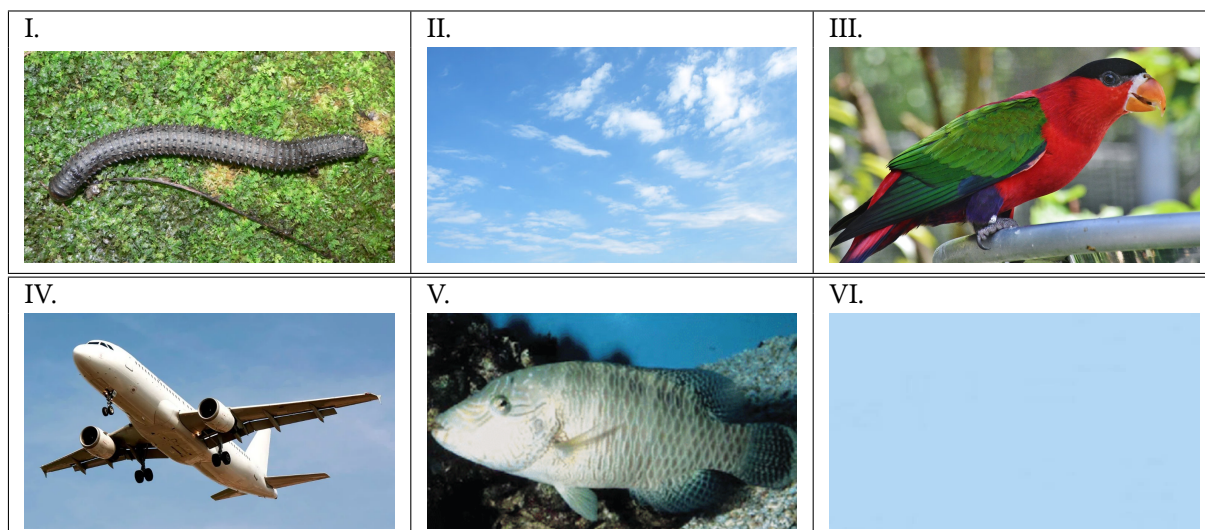
36. mbóó

37. mbóó nté

38. mbóó p:uu nkéli

39. pê pê

40. taa

(e) Paskaidrojiet, kā jeli-dnje valodā izsaka krāsas!

△ Papildu paskaidrojumi atbildēm nav nepieciešami un netiks vērtēti.

Jeli-dnje valoda (Yéli Dnye) nav klasificēta un, iespējams, ir izolēta valoda. Tajā runā ap 5000 cilvēku Roselas salā, Papua-Jaungvinejas dienvidaustrumu daļā.

Baltais kakadu ir putnu suga. Papua-Jaungvinejas dienvidu daļa vēsturiski bija Lielbritānijas un vēlāk Austrālijas pārvaldībā.

â, ê, î, é, ó ir patskaņi. Rakstzīme : apzīmē sekojošā patskaņa nazālu izrunu.

—Dans-Mirča Mirea

3. uzdevums (20 punkti). Doti teikumi ikito valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā. Tur, kur vairāk nekā viens teikums ikito valodā atbilst vienam tulkojumam latviešu valodā, ir doti visi iespējamie teikumi ikito valodā.

1. Ima paapaaja masiitiirii — Ima pārdos zivi.
2. nu=iina isikirii iyyii — Viņš/-a pārplēsīs šo virvi.
3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{ki=iita masiitiirii Jaime} \\ \text{ki=Jaime masiitiirii iita} \end{array} \right\}$ — Es pārdošu Haimem māju.
4. nu=naajuukura simiimi — Viņš/-a uzrakstīja grāmatu.
5. ki=iina masiirii ikwani saawiri — Es nopirksu šo vīrieša mačeti (šo mačeti, kas pieder vīrietim).
6. ki=iipi asuraaja sakiirii mira — Es košļāšu šo bērnu manioku (manioku, kas pieder šiem bērniem).
7. Leo iipi siwiirarii ikwaniwiya — Leo apmeklēs šos vīriešus.
8. kia=Leo iita irikatajuurii — Tu salabosi Leo māju (māju, kas pieder Leo).
9. ki=simiitakura iimi simiimiya — Es izlasīju šīs grāmatas.
10. nu=iimi irikatajuurii iiminaka — Viņš/-a salabos šīs laivas.
11. kia=kariiniikura miisaji kajinani — Tu rūpējies (pag.) par sievietes dzīvnieku.
12. ki=simiitakura iina simiimi paajuuyaana — Es izlasīju šī skolotāja grāmatu.
13. $\left\{ \begin{array}{l} \text{nu=paapaaja miitiirii iina ikwani} \\ \text{nu=iina miitiirii ikwani paapaaja} \end{array} \right\}$ — Viņš/-a iedos šim vīrietim zivi.
14. ki=nikikura iipi kaajiya iitimira — Es redzēju šo sieviešu dzīvniekus.
15. kia=iina simiimiya simiitarii maaya — Tu izlasīsi šī bērna grāmatas.
16. $\left\{ \begin{array}{l} \text{kia=iina masiitiirii simiimi paajuuyaana} \\ \text{kia=paajuuyaana masiitiirii iina simiimi} \end{array} \right\}$ — Tu pārdosi skolotājam šo grāmatu.

(a) Pārtulkojiet sekojošos teikumus latviešu valodā! Norādiet vairākus tulkojumus, kur iespējams! Pārliecinieties, ka katrs tulkojums ir viennozīmīgi saprotams!

17. kia=iipi siwiirarii miisaji paajuuyaapi
18. nu=nikikura Leo paapaaja
19. ki=iina masiitiirii miisaji iimina
20. ki=iipi kariiniirii iina mira ikwani

(b) Pārtulkojiet sekojošos teikumus ikito valodā! Norādiet vairākus tulkojumus, kur iespējams!

21. Tu nopirki šo bērnu laivas.
22. Tu pārplēsīsi skolotāja virvi.
23. Es nopirksu šo sieviešu māju (māju, kas pieder šīm sievietēm).
24. Viņš/-a pārdos Imai šīs grāmatas.
25. Es salabošu šo šo vīriešu laivu (šo laivu, kas pieder šiem vīriešiem).

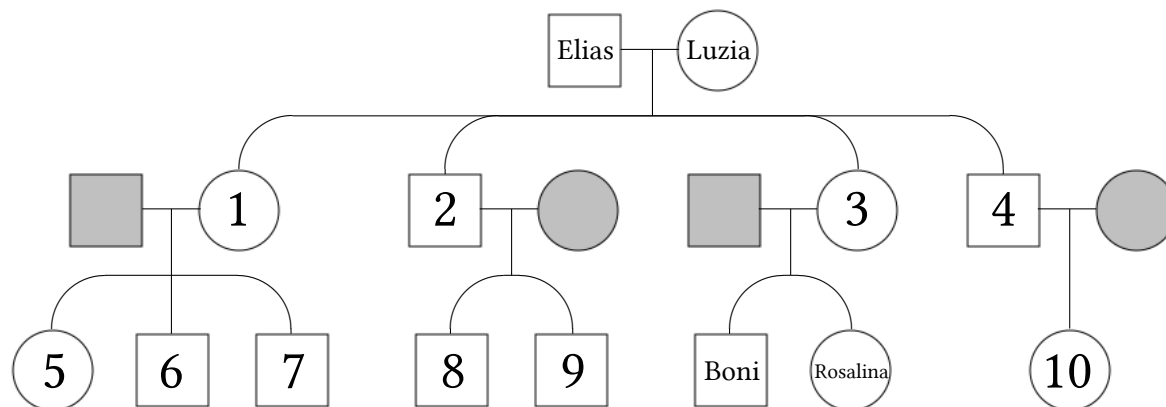
△ Ikito valoda pieder zaparo valodu saimei. Tajā runā mazāk par 100 cilvēku Peru Amazones reģionā.

i ir patskanis. j = latviešu h. Rakstzīme $\square$ atdala divas vārda daļas. Ikito valodā ir toņi, bet vienkāršuma labad, šajā uzdevumā tie ir izlaisti.

Ima, Haime un Leo ir cilvēku vārdi.

—Īmera Maknaita

4. uzdevums (20 punkti). Dots sakurabiatu valodā runājošās ģimenes ciltskoks. Ciltskokā brāļi un māsas parādās secībā no vecākā uz jaunāko no kreisās uz labo.

□: vīrietis ○: sieviete ⊔: brāļi un māsas —: laulība |: dēli un meitas

Četrus ģimenes locekļu vārdus jau ir doti: vecākais laulātais pāris (Elias un Luzia) un divi vecākie cilvēki (Boni un Rosalina) no jaunākās paaudzes. Daži citi ģimenes locekļi ir apzīmēti zemāk ar burtiem (A–J) un apzīmēti ciltskokā ar cipariem (1–10) ne obligāti tādā pašā secībā. Pelēkā krāsā atzīmētie cilvēki šajā uzdevumā neparādās.

Tagad apskatiet dažus izteicienus, kurus šie cilvēki var pateikt, lai aprakstītu savas radniecības saites. Katrā kolonnā runātājs ir norādīts kreisajā pusē, un šī cilvēka teiktās frāzes — labajā pusē. Piemēram, G: Elias abitop nozīmē, ka G saka „Elias ir abitop = mans ...”.

Elias: A otak H otaup	B: Rosalina omāykut A okoypet D otak E otaup I omāykut	F: C _____(iv) E okip G āsi I okoypet	H: Elias abitop B oyke C omāykut D _____(vi) E otaup
Luzia: B omēpit	C: I okoypet G āsi	G: Elias abitop Boni okupi mēpit A okupi B _____(v) E okwa taup F omēpit I omēpit	I: F okwa G āsi
Boni: J okip	D: Rosalina _____(ii) F okwa I okupi	J: B abitop F oyke I okoypet	
Rosalina: A āsi	E: C okip D _____(iii) J oyke		
A: Luzia āsi Rosalina omēpit B okwa D okwa tak E okwa taup F oykey mēpit G oykey I _____(i)			

- Savietojiet ciparus (1–10) ar ģimenes locekļiem (A–J)!
- Norādiet ģimenes locekļu (5–10) dzimšanas secību!
- Aizpildiet tukšās vietas (i–vi)! Katrai tukšajai vietai ir tikai viena iespējama atbilde, bet atbilde var sastāvēt arī no vairākiem vārdiem.

△ Sakurabiatu valoda pieder tupi valodu saimes tupari atzaram. Tajā runā ap 13 cilvēku Brazīlijas Amazones lietus mežā, tuvu Bolīvijas robežai.

u ≈ u bet ar nenoapaļotām lūpām. Rakstzīme ~ apzīmē nazālu patskani.

—Lai Otsuka (konsultante: Ana Vilasi Galusio)

5. uzdevums (20 punkti). Doti teikumi latviešu valodā, kā arī to tulkojumi komndžo valodā:

1. Es satikos ar viņiem vakar.	kayé thewafé
2. Jūs saucāt mani pirms nedēļas.	nümā wobräknwath
3. Mēs turējām viņus pirms nedēļas.	nümā efathwake
4. Mēs aizturējām jūs pirms nedēļas.	nümā thefafake
5. Jūs tiekaties ar mums tagad.	zena nwagrwrth
6. Mēs redzam jūs tagad.	zena emarwe
7. Es saucu viņus tagad.	zena ebräknwé
8. Viņi atveda jūs atpakaļ pirms nedēļas.	nümā thäbrimath
9. Jūs turējāt mūs pirms nedēļas.	nümā nfathwath
10. Mēs atvedām viņus atpakaļ vakar.	kayé thäbrime
11. Jūs ieraudzījāt mani pirms nedēļas.	nümā zwemarath
12. Viņi pasauca mūs vakar.	kayé nznästh
13. Viņi pasauca mani pirms nedēļas.	nümā zwäsath
14. Es tikos ar viņiem pirms nedēļas.	nümā ewagrwa

(a) Pārtulkojiet komndžo valodā:

15. Jūs aizturējāt mani vakar.
16. Es pasaucu jūs pirms nedēļas.
17. Jūs turat mani tagad.
18. Viņi satikās ar mums pirms nedēļas.

(b) Pārtulkojiet latviešu valodā visos iespējamajos veidos:

19. nümā nbrigwath
20. kayé thefafé
21. nümā emarwa
22. kayé nznäbrimth

△ Komndžo valoda pieder jamu valodu saimei. Tajā runā ap 250 cilvēku Rouku ciemā Papua-Jaungvinejas dienvidos.

ä, é, ü ir patskaņi; th ir līdzskanis.

—Vesko Milevs (konsultants: Kristians Dēlers)

Redaktori: Semjuels Āmeds, Ākošs Blaškovičs, Mihajs-Aleksandru Bratu, Aida Davletova, Ivans Deržanskis (tehn. red.), Hjū Dobss, Ana Meta Dolinara, Dmitrijs Gerasimovs, Šindžini Ghoša, Ksenija Giļarova, Staņislavs Gurevičs, Andžela Hou, Dāvids Hultmans, Boriss Iomdins, Li Tēhuns, Bruno L'Astorina, Īmera Maknaita, Dans-Mirča Mirea (galv. red.), Andrejs Ņikuļins, Paņs Tunle, Aleksejs Peguševs, Jans Petrs, Aleksandrs Piperskis, Pšemislavs Podlesnijs, Marija Rubinšteina, Daniels Ruckis, Kazune Sato, Milēna Veneva, Elisija Vornera.

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs (pārbaudīja: Natālija Perkova).

Lai veicas!

Divdesmit trešā Starptautiskā lingvistikas olimpiāde

Bukareste (Rumānija), 2026. g. 26. jūlijā – 2. augustā

Atbilžu lapa: **2. uzdevums**

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.

(b) 28. k:ii –

- _____
- _____

29. kpaapî – _____

30. kîgha – _____

31. mty:aa – _____

32. nkéli dnye – _____

33. ngwolo – _____

34. kémi kîgha nt:uu – _____

(c) BB. (viņa) dēls – _____

CC. zaļš – _____

DD. tauki – _____

EE. svaigs, jēls – _____

FF. (negatavs) auglis – _____

GG. melns cilvēks – _____

HH. Roselas sala – _____

(d)

35.	36.	37.	38.	39.	40.
-----	-----	-----	-----	-----	-----

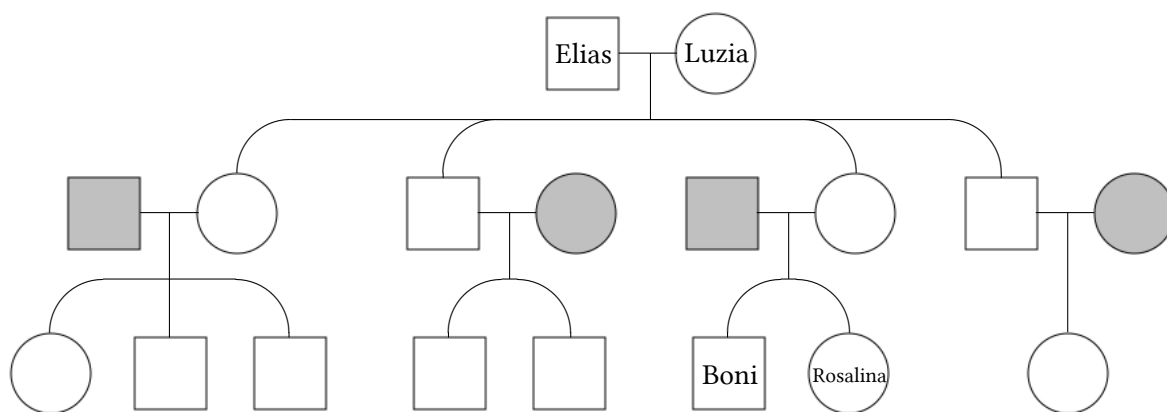
(e) Paskaidrojiet, kā jeli-dnje valodā izsaka krāsas!

Divdesmit trešā Starptautiskā lingvistikas olimpiāde

Bukarestē (Rumānija), 2026. g. 26. jūlijā – 2. augustā

Atbilžu lapa: **4. uzdevums**

(a)

(b) Boni > Rosalina > > > > > >

(c) (i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(iv) _____

(v) _____

(vi) _____